

»Stvari so zares jasne!«

O občinskih volitvah v nede-
ljo, 21. t.m., v Trstu je prijatelj
Aleksander Furlan v pismu ured-
ništvu — objavili smo ga v prej-
šnji številki — zelo posrečeno na-
pisal, da so za slovenske volivce
in volivce »stvari jasne«, kot še
nikdar doslej ob takih priložno-
stih. Če hočemo namreč še dalje
imeti svoje predstavnike v mest-
nem svetu, moramo podpreti žu-
panskega kandidata Illyja in od-
dati glas enemu od slovenskih
kandidatov.

Riccardo Illy je na srečanju s
slovenskimi volivci v Prosvetnem
domu na Opčinah — priredila ga
je Slovenska skupnost v pone-
deljek, 8. t.m. — pokazal polno
razumevanje za naše specifične
probleme in hkrati dokazal, da je
vreden našega zaupanja.

Njegova zmaga na skorajšnjih
volitvah pa bi pomenila še nekaj
drugega in zelo pomembnega:
končalo bi se razdobje zadržega
nacionalizma in duhovne ter ma-
terialne provincialnosti in bi bi-
li postavljeni temelji novega ob-
dobja, v katerem bi Trst s sode-
lovanjem najboljših sil obeh na-
rodnostnih skupnosti, večine in
manjšine, mogel opravljati in iz-
polnjevati naloge, ki izhajajo iz
njegove zemljepisne lege, iz nje-
govega geopolitičnega položaja.

Pred štirimi leti se je zrušil
berlinski zid in se je v zgodovini
naše celine in sveta odprla nova
stran; dve leti kasneje se je osa-
mosvojila Slovenija, ki je Trstu
sosedna in ki je že premagala prve
porodne krče ter postaja čeda-
lje zanimivejši partner za sred-
njo Evropo, kot dokazujejo nje-
ni vedno tesnejši stiki z Avstrijo,
Slovaško in Češko (predsed-
nik Vaclav Havel je bil pred dne-
vi na obisku v Ljubljani).

Trst ima zato ves interes, da se
čimprej začne polno vključevati
v ta novi tok dogodkov, ne pa da
nadaljuje z javkanjem, tarnanjem
in svarjenjem pred neobstoječo
»slovansko navarnostjo«. To se je
doslej do neke mere sicer obre-
stovalo, a posledice so porazne:
mesto se je krepko postaralo, ni
več volje do življenja kot tudi
ni več optimizma, četudi imajo
Tržačani razmeroma veliko den-
narja v bankah.

DRAGO LEGIŠA

Pogovor s kandidatoma na listi Zavezništvo za Trst dr. Močnikom in dr. Berdonom

Za zlom 200-letnega nacionalizma v Trstu

Peter Močnik

Za dejansko rešitev problemov Trsta, brez praznih fraz

1. Odločitev stranke Slovenske
skupnosti je bila neposredna po-
sledica nove volilne zakonodaje,
ki je prešla iz proporcionalnega na
večinski sistem in je zato manjšim
strankam onemogočila izvolitev
svojih predstavnikov v razna te-
lesa. V tej novi zakonodaji ni no-
benega jamsta za manjšine — za
to se bo Ssk vedno zavzemala —
stvarno gledano pa v tem trenu-
tku ni bilo alternative. Stranka se
je tako odločila za sodelovanje z
neko listo, katere program vsebu-
je temeljne točke programa Slo-
venske skupnosti in to so pred-
vsem zaščita manjšine, njen na-
predek, spoštovanje pravic etni-
čnih skupnosti. Vse to smo našli
v dogovoru z Zavezništvom za
Trst. S to listo pa smo posredno
bili povezani že takrat, ko smo na
zadnjih volitvah podprli njenega
kandidata prof. Codego za pred-
sednika pokrajine.

2. V seznamu županskih kan-
didatov za tržaško občino je Ric-
cardo Illy gotovo najboljši, in to
iz več razlogov. Prvič, ker gre za
človeka, ki gleda naprej, za uspe-
šnega podjetnika, ki kot tak ne
more imeti tistih nacionalističnih
pedsodkov in slabe vere, kot jih
imajo predstavniki ostalih politi-
čnih formacij, začeni s Staffieri-

To nedeljo, 21. novembra, bodo tržaški volivci odločali o usodi me-
sta v naslednjih štirih letih. Prvič po dolgem času jim bo spet dana
možnost, da lahko v svojem mestu omogočijo odločilen preokret. Zara-
di nove volilne zakonodaje je namreč prišlo do novih političnih zdru-
ženj, formacij in skupnih list. Tudi Slovenci lahko s svojim glasom bist-
veno pripomoremo k novi plovbi tržaške zgodovine. Za Trst so te volit-
ve zlata priložnost, da se reši negibnosti v kulturnem in gospodarskem
smislu z izvolitvijo novih upraviteljev, ki se bodo začeli resno in kon-
kretno ukvarjati z dejanskimi problemi mesta. Veliko vprašanj že več
let ostaja na mrtvi točki, saj so bili politiki v zadnjih desetletjih s svoji-
mi župani na čelu zaposleni predvsem z bojem proti »slovanski nevar-
nosti«.

O volitvah, od katerih nas ločuje le še nekaj dni, smo se pogovorili
z dvema kandidatoma Slovenske skupnosti, ki nastopata na listi Alle-
anza per Trieste — Zavezništvo za Trst. Županski kandidat je Riccar-
do Illy, po trenutnih raziskavah javnega mnenja tudi zmagovalec na
teh volitvah, vendar je precej tesno za njim dosedanji listarski župan
Staffieri. Kandidatoma Ssk Petru Močniku in Andreju Berdonu — oba
sta po poklicu odvetnika — smo postavili nekaj vprašanj.

1. Kako je prišlo do tega, da se je Slovenska skupnost opre-
delila za listo Zavezništvo za Trst. Kaj je botrovalo tej odločitvi?

2. Zakaj je po Vašem Riccardo Illy najboljši kandidat za Trst
in kaj program liste, ki jo predstavlja, predvideva v prid Slo-
vencem?

3. Pred kratkim se je županski kandidat Zavezništva za Trst
v Prosvetnem domu na Opčinah osebno »predstavil« slovenskim
volivcem na srečanju, ki sta se ga tudi vidva udeležila kot go-
sta. Kaj se vama je iz besed, ki jih je izrekel, zdelo najbolj po-
membno? Bi z njegovo izvolitvijo res obrnili novo stran v trža-
ški zgodovini?

4. Iz katerih razlogov sta sprejela kandidaturo in za kaj bi
se v slučaju izvolitve še posebej zavzela?

Andrej Berdon

Najpomembnejše volitve v povojnem času

1. Ssk se je opredelila za sku-
pen nastop na tej listi zaradi no-
vega volilnega zakona, ki manjše
stranke sili k združitvi. Obenem
obstaja možnost, da po dolgoletni
vladavini protislovenskega nacio-
nalizma prevzamejo vodstvo trža-
ške občine zmerne, nam odprte in
naklonjene sile. Vsi se zavedamo,
kaj bi za tržaške Slovence pome-
nil občinski odbor, ki bi ga se-
stavljali proglašeni fašisti in v ka-
terem bi imel župan Staffieri ve-
liko moč. Zato je izbira Ssk po-
vsem pravilna: po eni strani ji
omogoča, da se v primeru uspe-
ha dejavno vključi v upravljanje
občine, po drugi pa, da skupaj z

italijanskimi demokrati sestavi de-
mokratično fronto, ki ima stvarne
možnosti premagati desni blok.
Pomenljivo je tudi, da je v držav-
nem merilu edino Fini »blagoslo-
vil« koalicijo LPT-MSI, medtem

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 18. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tisoč let naših prednikov; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Petkov Cenc«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 19. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Listnica uredništva«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Draga babica...«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 20. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Male skrbi — veliko veselje; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Režije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«.

■ NEDELJA, 21. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Moja ljuba nečaka« (Ivo Šorli); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 15.00 Z naših prireditelj; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditelj.

■ PONEDELJEK, 22. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: dr. Branko Agneletto; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Poslednji pot«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Profesor Ficko in gospod Packo«; 15.00 Panta rei; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Niti raj niti pek — Amerika.

■ TOREK, 23. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »V zimici«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«.

■ SREDA, 24. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Zgodba svete noči«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Tihno, davno davno.

Za dejansko rešitev problemov Trsta, brez praznih fraz

jem. Dalje zato, ker se kot človek dialoga, človek sožitja, izogiba skrajnostim. Tudi to je precej pomembno, saj so nekateri kandidati prav zaradi tega sami sebe dejansko izključili. Tretjič pa zato, ker ga ni predlagala nobena stranka. Illyja so namreč predlagali t.i. »modreci« kot idealnega kandidata za župansko mesto in je torej resnični predstavnik civilne družbe. Razne sile so se z njim pogovorile o njegovi možni kandidaturi, on pa je sprejel predlog tistih, ki je ustrezal njegovemu programu in njegovemu videnju.

Illyjev program je precej razčlenjen. Kar zadeva slovensko problematiko je po mojem pozitivno to, da išče sožitje, stvarno sožitje in torej ne tistega, ki pomeni getizacijo Slovencev, ampak upošteva prisotnost različnih etničnih skupnosti kot neko vzajemno bogastvo za prebivalce. Druge liste tega sploh ne jemljejo v poštev. Važno pa je še nekaj — županski kandidat Zavezništva za Trst ne gleda na Vzhod kot na teritorij, ki bi ga bilo treba kolonialistično zavzeti, ampak kot na nekega sogovornika za bodočnost Trsta, kot naravno zalednje mesta.

3. Po mojem bi njegova izvolitev v tem trenutku pomenila zlom

200-letnega nacionalizma v Trstu. Resnično bi bilo to dejstvo zgodovinskega pomena. Če pa do tega ne bo prišlo, bodo Trst še dalje vodili desničarski nacionalisti, ki jih vsi poznamo.

Glede srečanja v Prosvetnem domu pa bi rekel naslednje. Vprašanja, ki so jih številni udeleženci postavili kandidatu Illyju, so dokazala tudi trpljenje naših ljudi zaradi tega, kar se je dogajalo in se še dogaja v Trstu vsa ta leta. Na vse to je Illy odgovoril stvarno, brez demagogije, brez praznih obljub, ob spoštovanju tistega, kar je uzakonjeno in kar je realno. Po mojem je s tem pristopom napravil na občinstvo dober vtis, saj nismo slišali nobenih praznih fraz, ampak smo poslušali človeka, ki ima namen spoštovati obstoječe zakone ter voljo in želje prebivalstva.

4. Kandidaturo mi je predlagalo vodstvo stranke in sem ponudbo rade volje sprejel. Glede na to, da mi je veliko do Slovencev in do politike za Slovence, sem bil takoj pripravljen dati svoje moči na razpolago. V slučaju izvolitve vsekakor mislim, da bo dela veliko, saj so mnoga vprašanja že dolgo odprta in še neresena. Omenim naj le najpomembnejša. Na primer

Najpomembnejše volitve v povojnem času

ko je naša naveza dobila podporo vseh demokratičnih političnih dejavnikov.

2. Riccardo Illy je pomemben že samo zaradi tega, ker je antagonist fašista Staffierija in od katerega se je javno ogradil. Gre za prosvetljenega podjetnika, ki nima nikakršnih predsodkov in je pripravljen sodelovati s tržaškimi Slovenci in s Slovenijo. V Zavezništvu za Trst pa itak nastopajo ljudje, ki imajo do Slovencev pošten odnos, kakor Codega, na vsedržavni ravni pa Demokratično zavezništvo predstavlja npr. sodnik Ayala. Illyjeva zmaga bi pomenila predvsem spremembo v razpoloženju in čutenju Trsta, skratka v vzdušju prebivalcev, nacionaliste pa bi potisnila v kot. Trst bi spet zaživel v naravnem sozvočju s svojim slovenskim zaledjem, s katerim bi po dolgotrajnem razdobju vzpostavil normalne gospodarske in kulturne vezi. Jasno je, da bi se položaj Slovencev v Trstu avtomatično izboljšal, naše jezikovne pravice bi uveljavljali v čisto drugačnih okoliščinah. Ne bi bilo več nasprotovanja v zvezi z odnosom med Slovenci in upravno oblastjo, slovensko toponomastiko, izvajanjem deželnega

konkretna uveljavitev narodnostnih pravic, ki so že predvidene, a jih tržaška občina vsa leta tlači ter problem deželnega zakona št. 16 za razvoj Krasa, katerega uresničitev je tržaška občina dejansko ustavila, saj nista ne Staffieri prej in ne komisar kasneje podpisala tega zakona. Zaradi tega je ves kraški del tržaške občine ustavljen ter vsak dan izgublja velike vsote denarja in pomembne možnosti za razvoj. Poleg vsega tega ostaja še vedno odprt problem slovenskih jasli v mestu, kar bo treba tudi čimprej rešiti. Cela vrsta je tudi drobnih, vsakdanjih stvari, od gradbenih dovoljenj do težav pri stikih z upravo itd., ki jih bo treba sproti analizirati, paziti pa bo treba tudi na to, da novi regulacijski načrt ne bo oškodoval našega slovenskega človeka.

»Stvari so zares jasne!«

Z uveljavitvijo kandidata Illyja in z njegovo izvolitvijo za župana bo dana možnost, da se tudi v Trstu odpre nova stran zgodovine, za kar si bomo povsem upravičeno lastili zaslugo tudi mi Slovenci, ki ga bomo na volitvah množično podprli.

Zato lahko povsem upravičeno tudi ponovimo s prijateljem Furlanom, da so za nas tokrat »stvari zares jasne in preproste.«

pričan sem, da se mora Trst najprej odpreti do samega sebe. Šele potem bo mogel to storiti do svojega naravnega zaledja, ki je Republika Slovenija. Posebej so mi pri srcu problemi kraških ljudi, ki so jedro naše narodne skupnosti. Kras mora doživeti celovit razvoj, a pri tem ga ne gre obravnavati le kot naravno zanimivost, ampak kot področje, ki ga naseljujejo ljudje. In ti ljudje morajo biti soudeleženi pri vsem, kar se na Krasu dogaja. Dalje bi si prizadeval npr. za čimprejšnje srečanje tržaških in ljubljanskih občinskih teles, za ustrezno predstavitev naše matične države, ki jo marsikateri someščan pozna le iz časopisov, za pobratenje Trsta s kakim slovenskim mestom, za izobraževalne izlete italijanskih šolnikov po Sloveniji in za njeno promocijo na kulturno-šolskem področju. Na gospodarskem področju bi predlagal čimprejšnje srečanje med ljubljansko in tržaško trgovinsko zbornico in nasploh vse, kar bi omogočalo plodnejše sodelovanje med Slovenijo in Trstom, s posebnim ozirom na obmejne občine. Te dni je minister Peterle v Vidmu predaval o možnosti naložb v Sloveniji in po poročilih je bila dvorana prenatrana. Normalno bi bilo, da bi taka srečanja potekala v Trstu.

Režiser Jože Babič o »svetovni premieri« v SSG

Monodrama avstrijskega avtorja Peschine v interpretaciji igralka Mire Sardočeve

Minila sta šele dva tedna od gostovanja Mestnega gledališča ljubljanskega s Flisarjevo igrano »Kaj pa Leonardo?«, pa je v Kulturnem domu v Trstu že vse nared za novo premiero, ki bo v petek, 19. novembra. Na to se v teh dneh pripravljata dva »protagonista« — predvsem režiser igre Jože Babič z igralko Miro Sardoč, ki bo interpretinja drame sodobnega avstrijskega avtorja Helmuta Peschine »Boš že videla«, zelo zaposleni pa so tudi ostali člani gledališke »ekipe«, ki so za odsko postavitev vsakega dela neobhodno potrebni.

O tem, kakšno predstavo si bomo ta teden ogledali na odskih deskah tržaškega Kulturnega doma, smo se pogovorili z režiserjem.

Peschinove monodrame »Boš že videla« (v izvorniku: Du wirst schon sehen) ni doslej uprizorilo še nobeno gledališče, zato je upravičeno vprašanje, za kakšne vrste delo gre. Kako je SSG »odkrilo« to igro?

Razvrstitev v »predale«, kot temu rečemo po domače, je pri tem delu nekoliko težja. Delo še ni bilo nikjer uprizorjeno — gre torej za svetovno premiero — ker je bilo v resnici najprej napisano kot radijska igra. Avtor Helmut Peschina je sodobni avstrijski pisatelj, ki veliko piše za radijske postaje nemškega področja. Sam je očitno prišel na misel, da bi se to delo lahko tudi uprizarjalo na odru in to pravzaprav istočasno, ko sem se tudi jaz s tem ukvarjal. Delo sem dobil v roke slučajno, s posredovanjem tržaške kulturne delavke, ki ga je odkrila v stikih s prevajalko Lučko Jenčič med brskanjem in pregledovanjem novejših avstrijske literature. Tako je tekst po razmeroma hitrem postopku »pristal« v repertoarnem načrtu Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Režijo so zaupali meni, saj mi v zadnjih letih nekatera umetniška vodstva, kadar se preveč vsiljujem, zelo rada ponudijo tudi kako kislo jabolko. To Peschinovo besedilo sem na začetku res vzel kot neko kislo jabolko, v katerega je seveda treba ugrizniti. In jaz sem ugriznil.

V čem je sporočilna moč tega dela, kaj pripoveduje gledalcem in kakšnemu občinstvu je namenjeno?

Delo obravnava izjemno prisotno življenjsko ali situacijsko zgodbo, v kateri se lahko vsi, ki živimo v nekem civilizacijskem procesu, prej ali slej najdemo. Govori o nekem absolutno osamljenem primeru starejše ženske, ki je svoje življenje posvetila skrbi za svojo ponesrečeno sestro in bila pri tem tako daleč izločena iz lastnega življenja, tako polaschevalno prisvojena in zasvojena v tem svojem humanem namenu, da se je morala v resnici odpovedati vsemu svojemu zasebnemu življenju, svoji ljubezni, svojim načrtom. Ostala je tako ujeta v tem loku, da je začela sprejemati tudi nekatere lastnosti te sestre, po eni strani v nekem notranjem psihološkem procesu odpora in po drugem prilagajanja svoji no-

vi situaciji, ki je že začela mejiti na maščevalnost.

V tej dilemi dramskih nasprotij je to delo zgrajeno na videz niti ne tako pretresljivo. V obdobju študija te igre pa se je pričelo odkrivati tudi neko globlje tkivo in tako je s sodelovanjem ali s skupnim delom z igralko Miro Sardoč, ki nastopa kot edina oseba, nastala uprizoritev, za katero mislim, da bo imela tisto prodorno moč in prodrla v vse plasti naših gledalcev, za nekatere morda z rahlo ironijo, za druge pa z bridko resničnostjo. Vsekakor pa menim, da nosi delo v sebi tudi to nalezljivo moč, da se lahko s tako usodo ali s takim položajem v

sodobnem življenju lahko identificira vsakdo.

Je torej to delo lahko zanimivo in dostopno tudi mladim?

Moje izkušnje govorijo, da se tudi taki problemi, ki so bili včasih »rezervirani samo za starejše ljudi«, pojavljajo tudi v mnogo mlajših in zelo mladih, ki so dosegli prvo ločno mejo med domačim okoljem, med družinsko toplino, in prvimi poskusom, da bi vstopili v novo življenje.

Igra, ki si jo bomo lahko ogledali na odskih deskah SSG sodi vsekakor v posebno zvrst dramatike...

Delo Helmuta Peschine je monodrama in torej sodi v neko določeno zvrst dramatike, v kateri se akter znajde sam, ne kot pojasnjevalec, temveč kot izpovedovalec neke usode, v katero je ambientalno postavljen. Ti ambienti so seveda različni. Lahko so zgodovinski, lahko so to osebnosti, ki so znane v preteklosti ali sodobnosti kot pomembni individualni, lahko pa so tudi čisto preprosti individualni »siromaški«, da uporabim ta prekmurški izraz, in ena takih siromašnih subjektov je tudi v tem našem primeru oseba, ki jo interpretira in ki jo boste srečali v osebi Mire Sardoč.

Pogovor je zapisala Helena Jovanovič

* * *

Fotokrožek Trst 80 vabi na prikaz nagrajenih in sprejetih diapozitivov na 2. ex temporeju Idrija 1993, ki je bil letošnjega avgusta. Udeležilo se ga je 69 fotoamaterjev iz Slovenije in dežele FJK. Diapozitive fotografov si bo mogoče ogledati v petek, 19. novembra, v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv. Frančiška v Trstu. Začetek ob 20. uri.

Slovenec ali slovenec?

»Ti pa nisi od naših!« mi je rekel pred nedavnim znanec, človek okrog petdesetih let, ki ga spoštujem, star, prepričan marksist. Najbrž je v hipu na mojem obrazu zaznal razočaranje in užaljenost, pa se je popravil: »No, si na pol naš!« Občutil sem globoko užaljenost in ga vprašal, kaj naj bi sploh to pomenilo: kdo je naš oz. njihov? »Ali si Slovenec, ki zavedno deluje na kulturno-političnem področju, ne zasluži tega vzdeka?!« sem mu odgovoril. Ostal je brez besed.

Napočil je čas, ko naše »malozamejsko« politično nasilje z medsebojnimi zdrahami postaja vse bolj brezpredmetno. Zrušil se je berlinski zid, mar bo ostala prav pri nas še poslednja železna pre-

grada? Slovenec z veliko začetnico, tisti ki deluje v korist manjšine, pa naj si bo v okviru DSL, PSI, SKP, Ssk ali katerekoli druge stranke, je človek vreden spoštovanja — je naš človek. Po širših evropskih družbenih in političnih premikih so se bistveno zmanjšale razlike med posameznimi ideologijami in strankami, kaj šele med Slovenci v različnih strankah: med nami, ki se borimo za skupni cilj, to je za slovenstvo in za čimboljšo prihodnost lastnih otrok. Čas je, da odpravimo neutemeljene predsodke in ozkoglednost: le v skupnem enotnem nastopu je naša moč. Tistega, ki nam želi in dela slabo, pa lahko vprašamo, ali ni od naših.

(Dar)

Pismo uredništvu

Sneli so si krinko ali izgubili so živce

SKGZ oz. njeni najzvestejši privrženci (dobro plačani uslužbenci) so začeli s koncentričnim napadom na slovenskega zunanega ministra in na sekretarja za Slovence po svetu. Na plan so stopili neposredno pred volitvami oz. ko se je javnost seznanila s krizo Ponteca. Ne bi se spuščal v posamezne trditve (vsaj enostranske, če že ne lažne!), rad bi javno navedel nekaj podatkov, ki mi silijo v ospredje, ko berem take napade na najvažnejše ministrstvo slovenske vlade, kot jih ne pomnim. To pa je delo (premišljeno) tiste krovne organizacije in njenih kaplarjev, ki je do pred leti bila edina krovna (in zveličavna) v zamejstvu, vodila pa jo je ena sama roka, katere možgani gotovo niso bili ne v Trstu, ne v Gorici in še manj v Vidmu; bili so v Ljubljani na Komenskega ali celo na Beethovnovi, če že ne v Beogradu. Toliko o samostojnosti in o delitvi na »Slavi bianchi in Slavi rossi«, kot je v času tajnikovanja rad poudarjal Bogo Samsa, ki je dosleden svoji naravi v letih levega centra in še pozneje zagovarjal tezo Craxija in Carboneja, ki sta Slovincem zelo pomagala (Kajne, prof. Pečenko?).

Ti gospodje (nekdanji tovariši), ki so do včeraj sami vedrili in oblačili med manjšino in razpolagali (še razpolagajo) z vso podporo (finančno in politično) matične domovine, ki so po osamosvojitvi Slovenije zaprli mnogo nerentabilnih podjetij in ustanov ter poslali na cesto marsikoga z izgovorom, da ni več denarja, čeprav ga za razne pobude razmetavajo (program Republika!), si danes upajo podtikati Peterletu in Venclju pristranskost in opredeljenost, samo zaradi tega, ker sami niso več edini zveličavni, ampak se podpore delijo obema krovnicima organizacijama!

Odpuščene uslužbenke raznih SKGZjevih ustanov bi verjetno zanimalo, kam je izginil ves dobiček, ustvarjen v času »debelih krav«, da danes ni več denarja niti za najnujnejše pobude in ustanove kot so GM, Gledališče itd. Sam pa se sprašujem, ali ni potrata denarja (našega?), ko je bivši urednik Primorskega, sicer že v pokoj (niti ne s slabo penzijo), še vedno poseben dopisnik (in še kaj) našega edinega dnevnika. Kaj pri tem mislijo odpuščeni časnikarji, ki moledujejo za suplence pri Radio Trst A? In še vprašanje bivšemu svetovalcu Ssk: Ali je prav, da slovenski zamejski dnevnik, ki naj bi bil dnevnik »super partes« objavlja take napade? Se B.B. s tem strinja? CUI PRODEST?

Antek Terčon

Trst, 15. novembra 1993

* * *

V Kulturnem domu v Trstu bo v nedeljo, 28. novembra, zborovska revija in svečanost ob sklopu praznovanj 30-letnice Zveze cerkvenih pevskih zborov. Začetek ob 16. uri.

Aleksij Pregarc se je poslovil od Radia Trst A

Prejšnji teden je zadnjič prebral poročila in se na hitro poslovil, še preden je zaprl mikrofona, se je od njega poslovil časnikar Miro Opelt, ki je z lepimi besedami podčrtal važnost njegovega dela. Govorimo o napovedovalcu in igralcu, pesniku in dramatik Aleksiju Pregarcu, ki je prejšnji petek »šel na dopust«, kateremu pravilno pravimo upokojevec. Naneslo je tako, da sem bil tisti dan, ko je zadnjič delal in s svojim baritonom vstopal v hišo po radijskih valovih, v Trstu in sva se srečala. Lahko rečem, da ni bil ne vesel ne žalosten, prej bi rekel, da je bil jezen. Vsi namreč vemo, kako se sedaj vse krči, kako bi tudi na radiu Trst A odhajajo vsi v pokoj, počasi in za njimi nastaja velika praznina, ker pač RAI ne vzame nikogar več v službo, tudi na slovenski radio ne, pa čeprav bi potrebovali nadomestila za marsikoga, tudi za tiste, o katerih se ni veliko pisalo.

Pregarc je velik kulturni delavec in včasih s svojim dinamizmom in s svojo žilavo voljo ter udeležanjem svojih idej na tem našem majhnem dvorišču, kar zamejski prostor v bistvu je, marsikoga moti. Moti zato, ker ni nikjer preveč politično angažiran, ker mu gre najprej za slovensko besedo, ker se ne gre klanovskih iger, ki so edine veljavne v naših krogih, pa če še tako lažemo okrog, da to ni res. Rad ga imam predvsem zato, ker ti vedno za teži, ko ga srečaš, z neko novo idejo, z nekim novim načrtom in z nekim novim intervjujem, v katerem bo razložil, kako in kaj je tu pri nas.

Aleksij je človek, ki moti predvsem tiste, ki kasirajo za delo, katerega potem predstavljajo kot ljubiteljsko; je človek, ki moti tudi zato, ker je prepričan v svoje ideje in za njimi stoji. Z njegovimi pesmimi pa je tako, da so enemu lahko všeč, drugemu pa ne, kot z vsem. Z idejami enako. Ker ga poznam, vem, da je izredno delaven in te delavnosti niti ne skriva, z njo tudi druge moti. Kot napovedovalec je s svojim glasom in predvsem s svojo lepo slovenščino bil eden najbolj priljubljenih napovedovalcev našega radia, pripravljen je bil brati tudi daljša literarna besedila in jih je tudi izredno dobro interpretiral. Kot bralca pravljic so ga zjutraj poslušali otroci in marsikateri odrasli, med katere se tudi sam prištevam, in lahko povem, da sem prepričan, da jih bere odlično. Ne bi ga rad pretirano hvalil, ker je to nespodobno, lahko pa mu vseeno zapišemo en lep hvala za vse tiste trenutke, ko nam je stopal-

Aleksij Pregarc v svojem delovnem okolju

skozi zvočnike v naše domove. Res hvala tudi za vse tisto kulturno delo, katerega bo najbrž sedaj več, saj ne verjamem, da je Aleksij šel zares v pokoj, sedaj bo šele začel s pravim delom.

Ko odhaja v pokoj, mu lahko zaželimo, da bi se dobro počutil, še več pisal in predvsem pa, da ne bi postal upokojenec s trebu-

ščkom, ki ne ve, kako bi preživel popoldneve in niti tega ne, kako bi »ubil čas«.

Seveda si ob tem lahko samo želimo, da bi Aleksij še sodeloval z nami in z našim radijem. Mislim, da si je to s svojim vestnim in predvsem pa visokim profesionalnim delom tudi zaslužil.

Jurij Paljk

Zbora iz Devina gostovala v Ljubljani

V petek, 12. t. m., sta bila Dekliški zbor Devina in zbor Fantje izpod Grmade gosta Zveze kulturnih društev občine Ljubljana Bežigrad. S celovečernim koncertom sta zbora nastopila v avli Narodnega muzeja v Ljubljani.

Pred številne poslušalce je najprej stopil Dekliški zbor Devina, ki je pod vodstvom Hermana Antoniča zapel deset pesmi. Pretežno so to bile skladbe sodobnih zamejskih skladateljev. Moški zbor Fantje izpod Grmade je pod vodstvom Iva Kralja prav tako zapel deset pesmi sodobnih primorskih avtorjev ter dela iz naše polpretekle glasbene ustvarjalnosti.

Goste iz zamejstva je pozdravil in jim izrekel dobrodošlico ravnatelj Narodnega muzeja dr. Boris Gombač, ki je podčrtal, da kot Tržačan pozorno spremlja kulturni trip Slovencev v Italiji; še posebej pa ga zanima življenjskost Slovencev na skrajnem robu našega narodnostnega ozemlja. Prisotne je nato pozdravil predsednik Krajevne skupnosti občine Ljubljana Bežigrad, ki je poudaril važnost poslanstva zamejskih pevskih zborov za ohranjanje in razvoj Slovencev v Italiji, obstoj katerih je čedalje bolj ogrožen tudi zato, ker jim italijanska država še vedno ni zagotovila ustrezne zakonske zaščite.

Gostiteljem se je v imenu nastopajočih zahvalil Marko Tavčar, ki jim je v spomin na lep večer tudi izročil priložnostno darilo.

A.L.

Posodobitev vodilne strukture in sprejem dveh novih članic

23. občni zbor ZSŠDI v znamenju novosti

Zadnji redni občni zbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je prinesel nekaj pomembnih novosti. Ena od teh je posodobitev vodilne strukture organizacije z izvolitvijo »ozkega in agilnega odbora«, kot je dejal deželni predsednik Jure Kufersin, ki si kot tak lahko prevzame vse odgovornosti in tudi hitro ukrepa. Minili so namreč časi počasnih »megaodborov«, saj se uspeh neke organizacije meri po rezultatih, ne pa po številu sej.

Številni udeleženci, ki so v petek, 12. novembra, napolnili Ljudski dom v Trebčah, so skoraj plebiscitarno izvolili novo vodstvo. Predsednik izvršnega odbora bo še dalje Jure Kufersin, odborniki pa so: Nada Devetak, Marko Lutman, Radivoj Pečar, Ivan Peterlin, Vili Prinčič, Ksenija Slavec, Mario Šušteršič in Livio Valenčič. Člani nadzornega odbora so Miran Dolhar, Egon Kraus in Aldo Rupel, suplenta pa Damijan Klanjšček in Viktor Stopar. V razsodišče pa so bili izvoljeni Ivan Brass, Marino Košuta in Davorin Pelicon s suplentoma Edijem Filipčičem in Pavlom Vidonijem.

Občni zbor ZSŠDI so pozdravili številni ugledni gostje, tako iz

Trsta in Gorice kot tudi iz matične Slovenije. Pomembna točka dnevnega reda je bila tudi sprejem dveh novih članic. To sta karatejsko društvo Shotokan Ryu iz Sovodenj ob Soči in Kajkaško društvo Šilec iz Gorice. Poleg deželnega predsednika Kufersina, ki je govoril o finančni stiski združenja, o nujnosti, da ZSŠDI dobi poseben status v sklopu državnega športa, o potrebi večje podpo-

re s strani vseh slovenskih organizacij in predstavnikov v zamejstvu ter o nujnosti, da bi tudi pri nas začeli iskati možne oblike medsebojnega sodelovanja.

Na občnem zboru sta svoje poročilo prebrala tudi tržaški in goriški predsednik pokrajinskega odbora ZSŠDI Livio Valenčič in Marko Lutman, ki sta natančneje orisala probleme in dosežke v športu na svojem območju.

Posnetek z občnega zbora ZSŠDI

(foto S. Ferrari)

Leon Štukelj - simbol slovenske telovadbe

Sredi preteklega tedna je v Mariboru slavil 95-letnico rojstva Leon Štukelj, prvi Slovenec, ki si je priboril olimpijsko zlato kolajno, obenem pa najstarejši olimpijski zmagovalec. Bil je nesporno prvi telovadec sveta v razdobju med svetovnimi vojnami, ali bolje rečeno od leta 1922, ko je v Ljubljani na Mednarodnem tekmovanju osvojil štiri prva mesta, pa do leta 1937, ko je prenehal tekmovali, saj se je bližal štiridesetemu letu. Po njegovi poti je šel nekaj desetletij kasneje Miro Cerar, prav tako vrhunski telovadec in podobno kot Štukelj diplomirani pravnik, vendar pa kljub izrednim uspehom Leonovih ni presegel.

V knjigi **Mojih sedem svetovnih tekmovanj**, ki jo je napisal pred štirimi leti, ko je torej že krepko prekoračil devetdeseto leto, je zapisal: »Živel sem za telovadbo. Telovadnici sem ostal zvest do začetka druge svetovne vojne, ko sem prenehal telovaditi. V telovadnici in telovadbi sem našel vse tisto, kar išče mlad človek: veselje, prijatelje, zdravje. Telovadnica mi je krepila telo, me vzgajala v zavednega Slovenca, me povezovala z ljudmi.«

Leon Štukelj je pričel telovaditi kot deček pri novomeškem Sokolu. Po končani prvi svetovni vojni ga je dr. Viktor Murnik povabil v izbrano vrsto, ko je leta 1922 nastopila na 7. tekmi Mednarodne telovadne zveze v Ljubljani. Bilo je to neke vrste svetovno prvenstvo in Leon je osvojil prvo mesto v bradlji, drogu, konju z ročaji in krogih. V naslednjih letih je bil na svetovnih tekmovanjih 8-krat prvi, 4-krat drugi in 5-krat tretji.

Sodeloval je na treh olimpijskih igrah. Prvič je nastopil v Parizu leta 1924, ko si je zagotovil absolutni naslov, torej v mnogoboju, obenem pa še zlato kolajno na drogu. Štiri leta kasneje je v Amsterdamu dosegel prvo mesto v krogih in še dve bronasti kolajni v mnogoboju in ekipno. Iger v Los Angelesu se ni udeležil, bil pa je v Berlinu leta 1936, ko mu je bilo že 38 let pa je vseeno dobil srebrno kolajno v krogih. Berlinske igre so povezane s črnim atletom Jessejem Owensom, ki je z zmagami v šprintu in skoku v daljavo spravil Hitlerja ob živce. V Štukeljevi knjigi je objavljena tudi fotografija, na kateri si Leon in Jesse stiskata roko.

Za svoje tekmovalne uspehe je dobil celo vrsto priznanj, med katerimi naj omenimo red Sv. Save, s katerim ga je oblikoval leta 1924 kralj Aleksander, red olimpijskega gibanja, ki mu ga je leta 1987 podelil predsednik mednarodnega olimpijskega odbora Samaranch za visoke zasluge v svetovnem športu in za zvestobo olimpijskemu idealu.

Saša Rudolf

Ob 25-letnici ustanovitve kulturnega društva

Dovršen nastop zbora Hrast iz Doberdoba

Zbor Hrast iz Doberdoba

V petek, 12. novembra, je bil v cerkvi sv. Martina v Doberdobi slavnostni koncert mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba ob 25-letnici ustanovitve Katoliškega kulturnega društva v Doberdobi. Tedaj so namreč ustanovili KD Hrast, ker je takratni župnik Breclj poskrbel, da je vas dobila župnijsko dvorano. Dvorano so v Doberdobi nujno rabili, saj so imeli že dva pevska zbora, cerkvenega in tistega, ki se je poimenoval Hrast, ko je prvič nastopil na tekmovanju Seghizzi v Gorici. Takrat so pevci pobarvali z zlato barvo prave suhe hrastove liste in tako se je začelo, do nedavnega jih je vodil Karlo Lavrenčič, vrsto let pa jih že vodi njegov sin in znani ter obetavni dirigent Hilarij Lavrenčič, ki je iz »običajnega« zboru napravil tisti korak, da danes lahko o doberdobskem zboru Hrast govorimo kot o najboljšem zboru v zamejstvu, vsaj v svoji kategoriji je to gotovo in to se je lepo videlo tudi v Doberdobi.

Pevci so pred nabito polno cerkvijo izvajali suvereno in dovršeno najprej romantične skladbe in takoj nato slovenske umetne pesmi, v drugem delu pa so zapeli slovenske narodne v različnih priredbah. Zadnja pesem je bila Doberdob, ki so jo pevci zapeli skupno z bivšimi pevci zbora. Seveda je bilo pred koncertom še veliko lepih besed in zahval zborovodji Hilariju Lavrenčiču in zboru, tudi društvu in njenemu predsedniku Mariu Vizintinu.

Med gosti naj omenimo predstavnik krajevnih oblasti in tudi generalnega konzula Šušmela in vicekonzula republike Slovenije Tomaža Pavšiča. Na tem večeru je tudi Marija Ferletič kot predsednica SSO dejala, da bodo v kratkem obnovili doberdobsko župnijsko dvorano, če ne prej, pa vsaj do takrat, ko se bo poročil njihov

dirigent Lavrenčič. Pevci seveda nestrpnost čakajo in drugi tudi, kako pa bo s stvarjo, še ne vemo, ker Hilarij noče še povedati datuma poroke...

V teh dneh bodo imeli v Doberdobi v okviru proslave 25-letnice ustanovitve KD Hrast še koncert Huberta Berganta na prenovljenih orglah in Roberta Ceterinija na trobenti. Doberdob je tako slovenska vas, ki ima spet prenovljene in dobre orgle. V decembru pa bo društvo Hrast izdalo knjigo »Igrarija Čarovnija« nikdar dovolj objokovane in nikdar pozabljene kulturne delavke in društvene tajnice Franke Ferletič, katere izgubo ne občutijo samo v Doberdobi, saj Franka manjka celemu zamejstvu. V knjigi bodo zbrani njeni dramski teksti za otroke.

Jurij Paljk

Decembra morda začetek solidarnostne sezone GM

V prvih dneh decembra naj bi se začela letošnja solidarnostna koncertna sezona Glasbene matice v Trstu. Pred začetkom niza pa bo vsekakor treba rešiti še nekaj konkretnih problemov, začeni s izvajalci, ki bodo nastopali zastoj in tako dali slovenski glasbeni šoli podporo v tem trenutku finančne stiske. Okviren sporred je vsekakor pripravljen — po vsej verjetnosti bo koncertov 8 — težave pa so še s prostori. Po zamisli prirediteljev naj bi celotna sezona potekala v tržaškem Kulturnem domu, ki pa potrebuje nekatera popravila in bo zato verjetno za nekaj časa zaprt.

Če bo šlo vse po načrtih, bodo decembra dva koncerta iz te t.i. alternativne sezone. Prvi bodo verjetno na vrsti člani orkestra Akademije za glasbo iz Ljubljane z mladim tržaškim pianistom Aljošo Starcem, bivšim gojencem GM, ki je diplomiral prav pred kratkim. Ostali izvajalci, posamezniki in skupine, pa naj bi bili naslednji: Godalni kvartet GM s solisti, duo Corrado Rojac (čelo) in Katja Milič (klavir); pianist Aleksander Rojc in violinist Črtomir Šiškovič, Gallus Consort in Trio Lorenz iz Ljubljane.

* * *

Publikacija in razstava o preteklosti Štandreža

V soboto, 13. novembra, so v župnijskem domu »Anton Gregorčič« v Štandrežu predstavili knjigo »Iz kmečkih korenin sem pognal«. Gre za dragoceno publikacijo o preteklosti Štandreža. Delo je predstavila prof. Lučana Budal, ki je knjigo tudi uredila. Pel je mešani pevski zbor »Štandrež« pod vodstvom Ticijane Zavadlav.

Prijeten kulturni večer se je v prostorih župnijskega doma nadaljeval z odprtjem razstave starega štandreškega kmečkega orodja, s petjem pa je dal dogodku pečat slovesnosti domači mladinski zbor pod vodstvom Kristine Marušič.

Hvaležnica pri sv. Justu

V stolnici sv. Justa v Trstu je bila v nedeljo, 14. t.m., tradicionalna hvaležnica za poljske pridelke. Pomembno cerkveno svečanost je v slovenščini vodil tržaški škof msgr. Lorenzo Bellomi (foto D. Križmančič)

Graški festival Štajerska jesen

s slovenskimi prispevki

Graška Štajerska jesen — Steirischer Herbst — je največji festival avantgardne umetnosti v Avstriji. Na njem se v oktobru že več let zaporedoma zbere pestro število priznanih umetnikov iz Avstrije in iz sosedskih dežel Srednje Evrope, iz Slovenije, Hrvaške, Madžarske, Slovaške in Češke, Nemčije, Švice in Italije, a tudi od drugod.

Štajerska jesen je razvejana prireditelj — s številnimi prikazi aktualnega dogajanja v likovni umetnosti, glasbi, ter novosti na filmskem, gledališkem in literarnem področju. Tako so na primer letos predstavili štiri nova, posebej za Štajersko jesen napisana in pripravljena dramska dela, dve moderni operi in deset tako imenovanih avantgardističnih dogodkov ali dogajanj z različnimi avstrijskimi, nemškimi, švicarskimi, britanskimi, francoskimi, japonskimi in drugimi avtorji in skupinami.

Na ogled so ponudili vse mogoče, nastope z visoko umetniško vrednostjo pa tudi razno šaro, na primer bučne povorke častilcev ognja, ki so po mestu valili ognjene krogle in obroče ter premikali velikansko ropotajoče goreče vozilo, ki bi naj gledalce dogodka opozorilo na filozofski razmislek: Je sovražnik oblike ogenj? — Je sovražnik ognja oblika? — Je oblika sovražnika ogenj?

V posebnem sklopu »Čustva in film« so predstavili razvoj nemškega filma po letu 1945. Na eni strani, kot so zapisali prireditelji, stari nacionalno populistični nemški domovinski film, na drugi strani »novi nemški film« kritičnih režiserjev Klugeja, Schamonijsa, Herzoga, Schloendorfa, Fassbinderja, Wendersa.

Že od prvih dni sodelujejo na Štajerski jeseni slovenski likovni umetniki, gledališčniki, pesniki in pisatelji.

Letos je na likovnem področju bil poudarek na neobičajnih razstavnih pristopih. Na ogled je bilo okrog dvajset samostojnih razstav avantgardnih umetnikov, med njimi razstava slik Slovencev Vojka Pogačarja. Ta je pod naslovom »Nótranje življenje« bila odprta še do 13. novembra v graški galeriji Preiner.

Grazer Kunstverein (Graško umetniško združenje) je v Mestnem muzeju prikazalo prelomne umetniške dogodke na evropskem vzhodu. Posebna pozornost je bila posvečena razvoju v deželah nekdanje Jugoslavije. Poleg umetnikov iz Albanije, Bosne, Hrvaške, Slovaške, Rusije, Gruzije in Srbije je sodelovala tudi slovenska skupina V.S.S.D., pri kateri sta posebno aktivna mlada umetnika Alén Ožbold in Janez Jórdan. Skupina išče stik z občinstvom s pomočjo različnih instalacij pa tudi velikih signalnih slik, na katerih so prikazani stilizirani elementi, kot jih poznamo tudi iz narave.

Osrednja razstava Trigon v graškem Kunstlerhausu ter v neki opuščenih predmestni tovarni je pod naslovom Kontekst umetnost bila posvečena pozicijam v umetnosti na začetku devetdesetih let. V sklopu razstav avantgardnih umetnikov iz Slovenije so do 24. oktobra z esejistično-filozofskimi predavanji o umetnosti sodelovali tudi slovenski avtorji Rastko Močnik, Slavoj Žižek in Zoran Dobrič.

Lev Detela

Zakaj v samozaložbi?

Marija Mercina: Imena

Marija Mercina

Nedavno mi je v knjigarni med enim izmed naključnih obiskov, ki potem to niso, ampak so že slog in del mojega življenja, prišla v roke knjiga, ki je nisem poznal. Pogledal sem lično opremo in se ob imenu pisateljice spomnil gospe, ki sem jo pred veliko leti spoznal v Tržaški knjigarni, v TK Galeriji, na neki likovni razstavi in se potem nisva nikdar več vide-la vse do današnjih dni. Tako pač nanesem v življenju: da se dva Vipavca, ki pišeta, srečata v Trstu v slovenski knjigarni in to čisto po naključju in se potem tudi zgubita. Sedaj pa sva se spet našla, namreč jaz sem našel Marijo Mercina, ki je napisala čudovito knjigo z naslovom Imena in jo izdala na žalost v samozaložbi, na žalost zato, ker bi si tako pisanje zaslužilo dobrega založnika in seveda tudi nekaj dobre reklame, brez katere danes ne gre.

Marija Mercina je bila leta 1948 rojena na prelepem Gočah na Vipavskem in se je potem odselila v Ajdovščino, kjer se je šolala, končala slavi-stiko in sedaj poučuje na novogoriški gimnaziji. Vmes je pisala in nekaj objavljala predvsem v Primorskih srečanjih in v Sodobnosti, ki jo je tudi prva ponesla širom po Sloveniji. Spominjam se, da mi je takrat, ko sva se srečala in spoznala v TK Galeriji, rekla, da ima zelo malo časa za pisanje, ker poučuje in ima tudi družino. Vesel sem bil, ker sem končno spoznal gospo profesor, ki mi je rekla, da nima veliko časa za pisanje, ker poznam vse preveč profesorjev, ki ga imajo preveč na razpolago, a potem vseeno nič ne napišejo, najbolj od-vratni pa so mi tisti, ki razlagajo, kako je v redu biti profesor, ker potem, ko si odpel v razredu na teden največ 18 ur, ne počneš ničesar drugega. Druga stvar, zaradi katere sem bil vesel, ko sem spoznal Marijo Mercina, pa je bilo dejstvo, da sva kot dobra in Župančič bi rekel brbljava Vipavca že takoj po medsebojni neformalni predstavitvi prijetno govorila in se zapletla v resen klepet, ki nama je obema ostal v prijetnem spominu.

S tem hočem reči, da Marija Mercina ni ena tistih oseb, ki navadno prihajajo na slikarske razstave z onstran meje in človeku ne pustijo do sebe, kot da bi bili vsi drugi okuženi z ne vem čim. Posebno Ljubljani-intelektualci so tečni, ker mislijo, da vse znajo in to veliko bolje, kot vsi drugi in tudi zato, ker se vedno držijo sami zase nekje ob strani in tako neverjetno zatežijo še ostalim, ki pridejo na kako predstavitev ali pa odprtje določene razstave, poleg tega pa ti vedno dajejo vedeti še to, da so prišli malce pogledat na provinco, kako je tam, iz metropole so se pripeljali že popoldan, nakupili so kavbojke-levi-sice, en fin puloverček, po možnosti od Benettona ali pa Sislejček, nekaj kilogramov kavice, lep velikonočni jajček, če smo že pred prazniki, pralni prašek, »tistga, k' ma še uro na vrh«, nove fine salonarje in še kaj, običajno niti toaletnega papirja niso pozabili. Ko vse to opravijo, se privlečejo na prireditelj in tam pozersko stojijo v kotu in sami zase. Pomembni in epični. Epika pa je že davno umrla.

Knjigo sem takoj odprl in jo seveda hlastavo prelistal, na zadnji strani prebral Mercinin krut spis z naslovom Kako postaneš samozaložnik in zvedel, kako je hodila od Judeža do Kajfeža za knjigo, ki je ne bi bilo pred nami, če se ne bi pogumno odločila za samozaložbo. Ampak, kakor ona pravi: »Tako bi rekla: Jablane so letos dobro obrodile in letino smo spravili pod streho. Knjiga je.«

In to kakšna knjiga! Knjiga, ki jo je treba prebrati! Po dolgem času sem spet bral neko pisateljico z užitkom, niti pomembno ni, da sem knjigo takoj kupil in jo že na poti domov prebral dobro tretjino, zvečer že pred deseto uro končal, jo položil v torbo, katero vedno vlečem s sabo, in jo naslednje dni prav sladkosnedno spet prebiral. Tako kot se to dela: počasi in tu pa tam, pa spet od začetka in spet na konec... Fina stvar je to pisanje, sem si rekel in zato tudi o njem pišem. Malokrat se mi namreč dogodi, da se ob branju resnično sprašujem s pisateljem, živim z njim, trpim, skratka: knjigo doživljam.

Črtice-novele-krajši prozni zapisi, jaz jih imenujem slike-freske brez okvirja, Marije Mercina so imenitna literatura, predvsem pa fina in tankočutna ženska literatura in prav žal mi je, da nisem vedel, kdaj so knjigo predstavili, ker bi gotovo poskrbel, da bi jo tudi pri nas, vsaj v Gorici, ko pa živi pisateljica le slab kilometer onstran meje. Marija Mercina piše izredno lirčno in izpovedno prozo, pajčolan besed postavlja na trdna tla vipavske zemlje in nadnje zgrinja nežne vtise svojega življenja, svoje spomine na otroštvo, žensko prebujanje in polnost dozorele ženske, trpkost se

Jurij Paljk

Na Opčinah o Jelinčičevi knjigi Biseri pod snegom

V Prosvetnem domu na Opčinah je bil v petek, 12. novembra, prijeten kulturni večer s pisateljem Dušanom Jelinčičem. Njegovo delo Biseri pod snegom je predstavil Igor Škamperle, avtor knjige pa je predvajal diapozitive z odprave na Everest. Na sliki: (foto D. Križmančič) D. Jelinčič pripoveduje o vzponu na streho sveta.

Izšlo je »Izvestje« za Tržaško

Knjiga-almanah o stanju slovenskih srednjih šol

V Trstu je v teh dneh na prodaj letošnje Izvestje, ki je knjiga-almanah o stanju in delovanju slovenskih srednjih šol na Tržaškem. Lično knjigo je oblikoval Andrej Pisani, uredil pa prof. Robert Petaros in v knjigi stoji tudi zapisano, da »vsi sodelujejo brezplačno«. Ne vem, zakaj se jim je zdelo to vredno poudariti, ko pa vem, recimo, da domala vsi zamejci pišejo skorajda in vedno zastoj. Razen redkih izjem, ki pa samo potrjujejo pravilo. Urednik je v kratek uvod zapisal takole: »V Izvestju so statistične preglednice in vsi zapisi o posameznih šolah objavljeni tako, kakor jih sporočajo tajništva šol, razen v primeru, da se z njimi ni poigral tiskarski škrat. Osebna imena in priimki so navadno urejeni po abecednem redu in zapisani v pravi uradni obliki. Kako naj jih sicer pišemo?«

Tako o priimkih in imenih piše prof. Petaros in res je nekaj blaznega, če bereš imena učencev in tudi ter predvsem profesorjev. Vse dobiš: od slovenskih do italijanskih in poitalijanskih in tako puščenih imen. Prof. Petaros se sprašuje, kako naj jih vendar pišemo, ta naša ljuba imena. Jaz bi rekel, da tako, kot so zapisana v osebno izkaznico, ki edina uradno in veljavno predstavlja človeka takega, kakršen res je. Vsa tista dvočlnost, ko si za ene recimo Palicchi in za druge Paljk, če navedem, recimo, moj priimek in tudi tistega, ki so ga uporabljali Italijani pod Italijo, moji predniki so se takrat vseeno podpisovali

samo Paljk. Posebno moti ta dvočlnost pri profesorjih, ki se kažejo v javnosti z enim slovenskim priimkom, uradno — takrat, ko grede po plač v banko — pa z drugim. Toliko o tem.

Prof. Petaros je prispeval za začetek Izvestja še lep in zelo klen spis z naslovom »In vsak jezik bo slavil Boga«, kjer bralcu lepo predstavi Trubarja in njegov čas. Sicer pa statistike in razpredelnice, ki služijo tistemu, ki študira šolski sistem in tudi čisto preprostim »firbcem«, zanimivo je tudi videti, koliko profesorjev imamo itd. Škoda, ker Trst sam dela Izvestje in ga tako na Goriškem ni, škoda, da ni podatkov o slovenskih šolah, zbranih v eni knjigi, ker bi bili tako bolj pregledni. Če sedaj vprašam, zakaj je tako, bodo takoj našli sto odgovorov, ker da je organizacija pač taka, itd. a vseeno pravim, da je škoda, ker ni podatkov o vseh slovenskih šolah v Italiji, zbranih v eni knjigi. Izvestje so tudi dobro branje slovenskih poitalijanskih priimkov, ki jih je tu res cela plejada.

Jurij Paljk

* * *

V Katoliškem domu v Gorici bo v soboto, 20. novembra, ob 20.30 in v nedeljo, 21. novembra, ob 16. uri 35. revija goriških pevskih zborov Cecilijanka, na kateri sodelujejo tudi zbori iz dežele FJK, Slovenije in Koroške. Letošnja glasbena prireditev je posvečena skladateljici Bredi Šček ob 100-letnici rojstva.

Pomembna svečanost v Bazovici

Pred spomenikom v Bazovici, ki je bil postavljen pred natanko 20. leti, je v nedeljo, 14. novembra, potekala pomembna svečanost v spomin na žrtve antifašističnega boja Slovencev. Udeleženci so se v popoldanskih urah zbrali pod orehi in v sprevidu šli do spomenika, nato pa so bili na vrsti priložnostni nagovori predstavnikov borčevskih organizacij ter slovenskih ustanov in strank. Pel je Tržaški partizanski pevski zbor pod vodstvom Oskarja Kjudra. Na sliki: (foto Križmančič/KROMA) Prizor z nedeljske svečanosti

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Helmut Peschina

BOŠ ŽE VIDELA

monodrama

Igra Mira Sardoč, režija Jože Babič

PREMIERA v petek, 19. t.m., ob 20.30 — ABONMA RED A
 PONOVI: v soboto, 19. t.m., ob 20.30 — ABONMA RED B
 v nedeljo, 21. t.m., ob 16.00 — ABONMA RED C
 v sredo, 24. t.m., ob 20.30 — ABONMA RED D
 v četrtek, 25. t.m., ob 20.30 — ABONMA RED E

Jurij Paljk

»Še verjamem v ljudi, ki se obnašajo, kot jim veleva notranji glas«

Vsi tisti, ki pišemo v slovenske časnike v Italiji, še predobro vemo, kako malokrat se zgodi, da katerikoli članek vzbudi vsaj nekaj odmevnosti med bralci. Človek, ki piše, se tako sprašuje, kakšen smisel ima vse njegovo delo in prenekaterega starejšega časnikarja sem že slišal reči: »Ampak saj je najbrž res vseeno, ker se tako ali tako nihče ne oglasi.« Človek torej piše, in če je pošten in pošteno opravlja svoje delo, včasih tudi upa, da bo vsaj kaka njegova misel vzbudila odmev, če pa že tega ne, vsaj kakšen komentar. Tako pa smo priče tišini in včasih se zdi, da najdejo bralci pri našem delu samo napake, katerih je spričo obilice pisanja najbrž res veliko, saj le malokdo od nas najde čas, da bi svoje članke še enkrat prebral, razen tistih nekaj narcizov, ki pri nas pišejo samo zato, da se vidi, da pišejo. Povedati skorajda nimajo ničesar, razen tistih že znanih minešter, običajno napisanih visokodoneče, in leporečje je njihova največja odlika, katerih pa smo vsi že siti in pogrevanje starih juh morda res komu koristi, pregrevane in stokrat pregrete juhe pa ne teknejo nikomur.

Meni pa se je zgodilo, da je članek, ki sem ga za Novi list napisal ob upokojitvi ravnateljice prof. Nade Pertot imel zelo veliko odmevnost, saj jih je bilo veliko, ki so me predvsem zbadljivo zafrkavali, češ da sem začel pisati slavospeve in hvalnice, kar da ni v moji navadi. Zadnje čase pa se mi dogaja zelo pogosto, da me hvalijo ljudje, od katerih raje ne bi slišal nobene pohvale in se tega bojim, ker vem, kako je s pohvalami. Danes tako, jutri pa...

Prav o tem sem govoril v družbi mladih in dobrih učiteljev in profesorjev v Gorici (hvalabogu, da jih je nekaj in da so živi in delavni!), ki sicer poredkoma zahajajo na kulturne prireditve, a takrat ko pridejo, z mladostjo in elanom po prireditvi debatirajo, običajno okrog steklenice vina, o vsem mogočem. Povedal sem jim, da sem neki njihovi starejši kolegici najbrž rekel eno, katere bi se lahko prijela in me zato postrani grdo gledala, a se ni in se mi je to zelo dobro zdelo.

Takrat je ena izmed dveh prisotnih lepih punc in učiteljic-profesorjev rekla: »Ampak veš, da se

meni zadnje čase dogaja, da se vedno bolj spominjam svojih profesorjev in jih pretehtavam. Nekatere stavim na eno stran, druge pa na drugo, vmes pa jih je še največ. Nekaj pa jih je le, ki se jih zelo rada spominjam.« Drugi so dodali: »Ja, saj je res tako, da ne veš, koga bi rešil in koga ne.«

Nasmejali so se, ko sem jim rekel, da bodo tako o njih govorili tudi njihovi dijaki in sem jim povedal stvar, ki me je prav tiste dni najbolj presenetila in tudi najbolj prizadela. Iz časopisa sem namreč zvedel, da je v Črnem vrhu nad Idrijo daroval sveto mašo za (s strani partizanov) pobite in pogrešane ljudi moj odlični profesor biologije in vipavski dekan ter zelo cenjen župnik Franc Pivk. Kronist, ki je opisoval za slovenski verski tednik Družina odkritje spomenika v Črnem vrhu ljudem, ki so jih pobili partizani, je mimogrede zapisal, da je sveto mašo daroval vipavski dekan Franc Pivk, kateremu so tudi partizani ubili očeta. Stvar me je pretresla, ker tega nisem vedel. Profesor Franc Pivk me je namreč odlično učil biologijo štiri leta v vipavskem malem semenišču in bil sam učenec slavne profesora Hadžija na ljubljanski univerzi (Izredna so bila njegova predavanja, v katerih je napovedoval v začetku sedemdesetih letih ves genetski napredek in tudi že zlorabo genetike!). Profesor Franc Pivk nas je torej učil leta in leta in nam ni niti enkrat samkrat omenil nasilne smrti svojega očeta, ko smo sledili njegovim lekcijam v vipavskem semenišču, ki takrat s strani ljubljanskega šolskega ministrstva ni bilo priznано kot enako-

Ocena Ssk zadnjih dogodkov, ki zadevajo našo manjšino

Slovenska skupnost je izrazila zadovoljstvo nad sklepom senata, da prislusne notnim zahtevam manjšine in vrne postavko finančnih dokumentov za leto 1994 in naslednja leta, ki je namenjena ustanovam in dejavnostim slovenske manjšine, na višino osmih milijard lir letno.

Upati je, da bo tudi poslanska zbornica potrdila novo usmeritev, odprto pa ostaja vprašanje čim hitrejšega oblikovanja in pa odobritve določil, ki naj dejansko omogočijo koriščenje postavke, ki je zdaj vključena v »globalni sklad«.

Deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar je izrekel priznanje senatorjem DSL Bratini, Union Valdôtaine Dujanyju in KD Bernassoli, ki so v četrtek izpeljali zadnjo uspešno pobudo v senatu, tako da se je postavka za Slovence od začetnega vladnega predloga treh milijard preko poviška v komisiji na šest milijard vrnila na raven osmih milijard lir. Pri tem je treba zabeležiti dejstvo, da je akcija v korist slovenske manjšine koristila tudi Italijanom v Istri, ki so doslej prejeli po štiri milijarde lir letno, po četrtkovem popravku pa bo ta znesek znašal šest milijard, dodati pa je treba zvišano postavko iz poglavja o uresničevanju Osimskih sporazumov (4 milijarde) in prispevek dežele Furlanije-Juljske krajine (1.300 milijonov lir).

Zahvala za izboljšanje postavke gre tudi jasnim stališčem slovenskega zunanega ministrstva in Odbora za mednarodne odnose. Tudi zato se Slovenska skupnost čudi tonu in načinu, kako se v nekaterih krogih naše skupnosti obravnavajo odnosi med matico in zamejstvom. V primeru ne-

sporazumov je treba iskati dialoga, ne pa sejati nezaupanje in slabo voljo.

Deželno tajništvo Ssk ravno tako z začudenjem spremlja pobude vplivnih posameznikov in političnih sil v matici, ki manjšini vsiljujejo namišljeno vlogo neobstoje »tretje krovne organizacije«.

Končno je Ssk v tiskovnem poročilu svojega deželnega tajništva komentiralo deželne predloge v zvezi z razmejitvijo novih parlamentarnih volilnih okrajev. Izid razprav in glasovanj v deželnem svetu je ponovno pokazal, da novi volilni zakoni ne nudijo nobenega jamstva slovenski manjšini, da bo lahko ponovno izvolila kakega parlamentarca iz svojih vrst. Že zdaj, potem pa bo konkretnem predstavljanju kandidatov namreč nujno prevlada »dobra volja« vse državnih strank in italijanske večine. Zato je še kako utemeljena zahteva po zagotovljenem zastopstvu.

O volilnih reformah je Ssk ravno te dni prejela od glavnega tajnika predsedstva države dr. Gaetana Gifunija prijazen odgovor na starejšo spomenico, ki jo je Ssk naslovila na predsednika republike Scalfara v zvezi z volilnimi reformami. V Scalfarovem imenu dr. Gifuni zagotavlja, da je predsednik zelo občutljiv za pravice manjšin. Glede volilne zakonodaje pa je mnenja, da določila o odstopanju od splošnih navodil glede oblikovanja okrožij na območjih, kjer živijo jezikovne manjšine, da bi se omogočalo njihovo zastopstvo, nudijo dovoljše jamstvo, saj je razumevanje za ustavne pravice manjšin že dokončno osvojila politična kultura v državi. Žal, ugotavlja Ssk, ni ravno tako.

Marija Mercina: Imena

meša z melanholijo, čez vse to pa si je otroštvo in ženska duša, vse pa zabrisuje čas in otrdela koža, življenje pač. Lepo in doživeto napisano, brez sentimentalizma in jokavosti, nežno, a vendar tudi čutno, dobro napisano. Ker patetično zvenijo te besede, ki sem jih zapisal, a to ni res, ker hočem samo povedati, da je take knjige, kot je knjiga Imena, potrebno prebrati, v duško in pozneje še večkrat počasi.

Ne bom delal krivice pisateljici, vsaj upam, da ne, če bom povedal, da sem v pisanju Marije Mercina srečal tisto literaturo z veliko začetnico, ki jo srečam vedno, ko jemljem v roke eno najljubših prijateljic in pisateljic-pesnic mojih bralnih ur: Ingeborg Bachman. Vse sem prebral, kar je napisala Bachmanova in vedno znova berem, bral bi tudi tisto, kar ni napisala, a žal ne morem. Tako bo od sedaj naprej tudi s pisateljico z Goč Marijo Mercina, vsaj zame bo. Nisem ji še rekel, naj napiše kak nov velik tekst, a ji bom ob prvi priliki. Takoj, ko jo srečam. Tako kot je napisala Imena, kjer je ni bilo sram pisati o svojih Gočah in o zemlji na Gočah v času današnjega neumnega in naravnost nagravžnega lažnega ljubljanskega hrepenenja postmoderne po univerzalni Evropi, ki je niti nikjer ni.

Mercina piše dobro literaturo, niti ne vem kakšnih novel ali črtic, dobro branje je njeno pisanje in to je vse. Ostalo naj napišejo literarni kritiki in moške, ki se na to spoznajo in vedo, predvsem pa prosim ne tisti bedaki, ki ji knjige niso izdali v neki ugledni slovenski založbi. Da so tisti ljudje zares bedaki, priča vsaka stran odlične literature Marije Mercina v knjigi Imena.

Upam, da se boste v to prepričali tudi sami. Knjigo dobite za malo denarja v naših knjigarnah.

Simpozij o Evropi in manjšinah

V dneh 26. in 27. novembra bo v Gorici dvodnevni simpozij o Evropi in narodnih manjšinah, ki ga prireja Svet slovenskih organizacij v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Zborovanje bo v dvorani Pokrajinskega sveta v Gorici.

Na njem bo sodelovala vrsta uglednih kulturnih in političnih predstavnikov in javnih delavcev. Predavatelji prihajajo iz Italije, Slovenije, Avstrije in nekaterih drugih držav. Simpozij bo odprt za vso javnost in tisk ter druga sredstva javnega obveščanja.

S tem želi SSO aktivno poseči na zanimivo področje evropskega združevanja, povezanega s problemom narodnih skupnosti, posebej manjšin. Vse to danes zadobiva vedno več pozornosti tudi pri najvišjih evropskih organizacijah. Pred nekaj leti sta tako evropski parlament kot tudi Evropski svet odobrila vrsto listin in dokumentov o manjšinskem vprašanju, kar nedvomno lahko aktivno prispeva k vprašanju manjšinske zaščite v posameznih državah Evropske gospodarske skupnosti oz. že pravkar formalno ustanovljene Evropske unije.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

vredna šola gimnaziji, pa čeprav smo vsi vedeli, da »smo mi boljši«, kar se je tudi po velikanskem osipu videlo. Ne morem povedati, kolikokrat smo z njim govorili tudi o drugih stvareh, saj je seme nišče le vzgajalo predvsem poznejše duhovnike in krščanske intelektualce in se je tega zavedal tudi profesor Pivk med svojimi urami in je zato marsikateri trenutek posvetil drugim stvarim in ne samo mrčesu in človeškemu telesu.

In mirno lahko tudi zapišem, da profesor Franc Pivk ni niti enkrat samkrat rekel besede proti tedanjim oblastnikom, ki so se večkrat prav poniglavo in skrajno nesramno do njega in do nas obnašali. Še danes sem mu hvaležen za to, kot sem mu tudi hvaležen za lekcijo, ki naj jo je dal izven šolskega programa, ko nam je rekel, da niti en sam človek v še tako mogočni in urejeni družbi ni nenadomestljiv, tudi v Cerkvi ne, ampak, da je samo člen, samo del večje in skupne družbe. Poskusite reci vašemu otroku, ki je v najbolj zreli puberteti, to smo mi takrat namreč bili-pubertetniki, ko misli, da vse samo on ve in da je nenadomestljiv in najbolj važen na svetu, da ni nenadomestljiv in da se ne bo nič podrla na svetu, če njega, recimo, ne bi bilo! Vem, da se zdi taka trditev kar precej krvavo življenjska, ampak gospod Pivk nas je hotel s takimi trditvami naučiti tiste stvari, ki se je mlad pubertetnik noče zavedati, namreč tega, da je v življenju potrebno biti zelo ponižen, skromen

in se zavedati važnosti drugih, ki stojijo v življenju ob tebi.

Druga stvar, za katero sem mu tudi izredno hvaležen, je dejstvo, da je na lepem vipavskem pokopališču nad vhodom še vedno, zame imeniten, napis »Umr! boš!«, katerega so nekateri, in to večkrat!, že hoteli zamenjati, eni da ni preveč krščanski, ker bi moralo tam stati »Vstal boš!«, drugi pa kaj jaz vem, zakaj. Slišal sem, da je bil prav on tista oseba, ki ni hotel in ni dovolil odstraniti napisa.

To sem zapisal zato, ker hočem samo povedati, da ni noben greh, če se kakemu profesorju, vzgojitelju in še komu drugemu izreče javna zahvala. Vem, da danes nihče noče več reči za nobeno stvar in nikomu hvala. Podrla se je namreč neka lestvica vrednot. Če je seveda sploh kdaj v kakšni družbi resnično bila, dodajam jaz. Po moje pa je še vedno dovolj prostora v našem tisku tudi za take zapise, ki govorijo o dobrih in izrednih ljudeh, duhovnikih, profesorjih, vzgojiteljih, kmetih, materalah in očetih, o zasluženih in dobrih ljudeh torej, ki si zahvalo zaslužijo že za časa življenja. Dolžni smo jim sedaj zahvalo tudi zaradi tega, ker smo to, kar smo, tudi in predvsem po njihovi zaslugi. Predvsem tisto dobro, ki je v nas, je njihova zasluga. O slabem se namreč že itak preveč piše in govori, pa tudi preveč ga je. Ljubezen je namreč skrita in dobrotu tudi, malo govorita o sebi. Sedaj jim moramo reči hvala tudi zato, ker je vsako hvalisanje

po smrti omenjenih in vseh dobrih ljudi preveč podobno joku za možovo krsto tiste žene, za katero so v vasi vsi vedeli, da je moža varala in ga ni nikdar imela resnično rada. Pa tudi posmrtni zapisi o dobrih in znanih ljudeh so včasih prav nedostojni, solzavo kričeči in patetično neresnični, preveč lažnjivi, da bi jih kdo jemal zares, poleg vsega pa že tako vsakdanji in neverjetni, da jih zaradi izredno puhle vsebine in boleče prazne retorike največkrat nihče ne bere. Neiskreni so. In včasih silijo človeka k bruhanju, ko vidi, kdo jih na koncu svečano podpiše.

O profesorju in duhovniku Francu Pivku sem napisal tole stvar samo zato, ker bi rad povedal vsem tistim, ki se posmehujejo, če napišeš kaj lepega o nekem človeku, ki je tega vreden, da se verjamem v tiste stvari, o katerih le malokrat pišem, namreč v skromno in pošteno delo, v ljudi torej, ki se obnašajo tako, kot od njih zahteva njihov notranji glas in pa seveda evangelij, če so verni.

Na koncu pa moram zapisati, tudi zato, ker sem hodil v Pivkovo šolo, da se zavedam, da bi se skorajda nič ne spremenilo, če tega ne bi napisal. Pravim skorajda, ker je prav tako.

In vem tudi, da bi se profesor Pivk ob prebiranju tega zapisa samo nasmehnil, kot se on zna, kot se je vsakokrat, ko je poslušal dijaka, ki se je zelo dobro naučil Hadžijevo teorijo in mu jo je znal med spraševanjem pri biologiji tudi lepo ustno podati.